

Museale molenvondst

De molens van Gerrit van Houten (1866-1934)

Gerrit van Houten schilderde vaak de oliemolens aan het Damsterdiep in Groningen, in de directe omgeving van zijn ouderlijk huis. Hij deed dat in allerlei seizoenen en weersomstandigheden. Ook was er een houtzaagmolen op het eigen terrein van Van Houten, waarvan hij onder meer een mooie aquarel maakte.

Houtzaagmolens en oliemolens

Gerrit van Houten groeide op in een tijd, waarin revolutionaire veranderingen plaatsvonden. Stadsuitbreidingen, toename van nijverheid, de opmars van de stoommachine, nieuwe waterwegen, de komst van de trein. Hij heeft het allemaal meegemaakt en elementen daarvan kunnen we in zijn werk terugvinden.

De vele molens die Gerrit schilderde vertegenwoordigen echter de traditionele ambachtelijke praktijk. Het zijn stoere bouwwerken die met hun door de wind gedreven wieken fraaie silhouetten opleveren tegen de Hollandse wolkenluchten.

In de directe omgeving van het ouderlijk huis van Gerrit van Houten waren vele molens aanwezig. Op het eigen terrein van de houtwerf aan het Damsterdiep stond de houtzaagmolen De Twee Reizigers. Een houtzaagmolen zaagt planken en balken uit boomstammen. De Twee Reizigers was een stellingmolen met een schuur aan weerszijden tegen de onderkant gebouwd.

Verderop langs het Damsterdiep stonden diverse oliemolens. Een oliemolen slaat olie uit oliehoudende zaden, zoals bijvoorbeeld lijnzaad, mosterdzaad of koolzaad. Gerrit gaf deze molens vaak een hoofdrol in

zijn kunstwerken. Ook paste hij ze toe als compositielement in zijn weidse landschappen, bijvoorbeeld als markering van de verre horizon.

Wie was Gerrit van Houten?

Hij woonde met zijn familie aan het Damsterdiep in Groningen en was dol op tekenen en schilderen. Korte tijd kreeg hij les, maar het meeste leerde hij zichzelf door veel te oefenen. Hij schilderde gepassioneerd tussen zijn dertiende en vierentwintigste levensjaar en maakte fraaie portretten, interieurs en stadsgezichten van Groningen. Rond zijn twintigste raakte Gerrit psychisch in de war en dit werd geleidelijk erger. In 1892 ging hij naar een psychiatrisch ziekenhuis en bleef daar de rest van zijn leven patiënt. Zijn artsen vonden helaas dat hij niet meer moest tekenen en schilderen. Uit zijn actieve periode zijn gelukkig meer dan negenhonderd tekeningen, honderdtachtig aquarellen en vijfentachtig schilderijen bewaard gebleven! Die worden beheerd door de Gerrit van Houten Stichting, gevestigd aan het Damsterdiep op de oude locatie van de familie Van Houten.

In 1972 kocht deze Stichting het Landgoed Fraeylemaborg in Slochteren en gaf het na een grootscheepse restauratie een museale bestemming. Meer informatie is te vinden op www.gerritvanhouten.nl en www.fraeylemaborg.nl

Henny van Harten is conservator van de Fraeylemaborg en als zodanig betrokken bij de Gerrit van Houten Stichting

G. van der Hart 1882